

ФАКТОРЪТ ГРУПОВОСТ В ОРГАНИЗАЦИЯТА

Доц.д-р Йоанна Недялкова

E-mail:retrojonni@abv.bg

Катедра Психология

Варненски Свободен Университет “Черноризец Храбър“

Резюме: *В статията се разглежда факторът груповост в организацията и влиянието, което оказва върху личността и нейното успешно развитие.*

Ключови думи: *личност, група, групова роля*

THE GROUPING FACTOR IN THE ORGANIZATION

Assoc. prof. Yoanna Nedyalkova, PhD

e-mail:retrojonni@abv.bg

Department Psychology

Varna Free University “Chernorizets Hrabar”

Abstract: *The article considers the factor of group in the organization and the influence it has on the personality and its development.*

Kew words: *personality, group, group roles*

Според учените, човешкото съществуване се осмисля главно чрез взаимодействията с другите хора. Индивидуалното развитие е невъзможно без присъствието и участието им. В ежедневието си всеки е принуден да живее в обстановка на засилен социален обмен. В тази връзка е необходимо да се отчита въздействието на околната за лицето социална среда. Това налага груповите параметри да се изучават, когато се изследва поведението в междуличностен план. (Moorhead,G,Griffin,1989,259)

Групата може да се дефинира като съвкупност от двама или повече индивиди, общуващи непрекъснато помежду си и работещи заедно за постигане на определени цели. Общият и системообразуващ признак между дефинициите за групите в научната литература е общуването „лице в лице“ между членовете им. А то е предпоставка за съвместна дейност. (Стоянов,В.,2008,30-31)

Групите биват формални и неформални. Формалната група е група, формирана въз основа на документи, щатно разписание, списък на поканените на сватба и т.н. Неформалната група е група, формирана въз основа на лична привързаност, симпатии, общи потребности, които е невъзможно да бъдат удовлетворени във формалната група. Формалната група се управлява от ръководител, неформалната от лидер. Властта на ръководителя се определя от служебни инструкции, предварителна устна юдоговореност и т.н. Властта на лидера е абсолютна което произтича от доброволното участие на членовете на групата...Ето защо, ако ръководителят не е едновременно с това и лидер, групата винаги ще бъде раздирана от противоречия. (Литвак,М., 2008,35)

На въпроса колко групи са необходими на един човек, Литвак отговаря, толкова,колкото са нужни за удовлетворяване на потребности. Ако той ги задоволява в семейството, повече групи не са необходими. А това е

възможно в семейства със собствен бизнес, където участват всички в него и между тях има мир и разбирателство.

Важно е да се отбележи, че групите (формални и неформални) имат своя структура и свои цели, комуникационни мрежи, междуличностни отношения и в тях се осъществява контрол. Във формалните групи могат да съществуват множество неформални. (Герчева-Несторова, Недялкова, 2019, 31) Според Фихтер групите имат следните общи характеристики:

- *Идентифициране*, което означава, че групата може да бъде идентифицирана като такава от своите членове

- *Социална структура*, структурата произтича от обстоятелствата, че всеки член заема позиция (роля), свързана с позициите (ролите) на останалите членове на групата

- *Индивидуални групови роли*, това е условие за съществуването на групата и за нейните изяви като такава

- *Норми на поведение*, които ориентират действията на членовете на групата и определят формата за изпълнение на задачите

- *Общи ценности и интереси*, които са приети от членовете и сплотяват групата

- *Продължителност*, необходимо е взаимодействията между членовете да съществуват в определен период от време

- *Групова цел*, всяка група има цел, към която се стреми (Начев, 2009, 33)

Роджърс отбелязва, че личност това са най-ярките и забележителни черти на човека. Всяка личност има някаква структура, организация и събраност. Социалната психология се интересува от личността, реализираща множество роли, за да се представи по определен начин пред

другите. Това учените наричат ролеви репертоар. Той обхваща всички роли, които индивидът изпълнява.

Поведението на човека е резултат от взаимодействието му в групата. Според Литвак, ролята е поведението, което групата очаква от личността в процеса на изпълнение на нейните социални функции. Ако тази роля се играе искрено, то по изпълнението ѝ се съди за човека като способности, темперамент, светоглед. Понякога ролята се автоматизира до такава степен, че престава да отразява, личността като такава. Във всяка организация съществува разпределение на определени делови роли. Първият автор описал този социален феномен на групова динамика е Белбин изследовател в лаборатория в Кембридж (Великобритания). Състои се в това, че всеки член на организацията играе двойна роля. Първата е функционална, но втората която нарича „роля в фрупат“ е съществено важна за успешната дейност в колектива. След дълго провеждани изследвания ученият описва осем делови роли, които могат да играят членовете на един колектив. Те са: *лидер, реализатор, генератор на идеи, обективен критик, организатор, душа на колектива, иноватор, контролиращ тип*. Не всяка група съдържа всички роли, но е важно че в успешно действащата група всеки член играе определена роля, която оказва своето влияние в живота и дейността ѝ.

Животът е така устроен, че на човек се налага да преминава от една група в друга, напр. преместване в друго училище, сключване на брак и т.н. Неумението за адаптиране в нова среда, води до различни усложнения. Според Нешев, конформизмът и подчинението са форми на социално влияние, при които между индивида и групата възниква конфликт. При конформизма, за да бъде в хармония с нагласата и поведението на групата,

индивидът се променя в действията си. (Герчева-Несторова,Г., Недялкова,2019,36)

В заключение, членовете на групата са онези хора, пред които отделният участник в нея се доказва като професионалист. В групата той постоянно се учи и усвоява ценен опит, в нея осъзнава себе си и своите способности.

Литература:

1. Герчева-Несторова,Г., Недялкова,Й, Приложения на психологията в мениджмънта, УИ ВСУ „Ч.Харбър“,2019
2. Литвак,М., Да командваш или да се подчиняваш,изд.Матком,С., 2008
3. Нешев, П., Проблеми на социалната психология,Фабер,2010
4. Стоянов,В., Човекът в организацията-психологичен анализ,Псидо-ЕООД,2008
5. Roberts, K., Hunt, D., Organizational behavior,1991
6. Moorhead,G,Griffin,Organizational behavior, 1989